

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-100>

УДК 336.225.611.4

ОРГАНІЗАЦІЯ КОНСАЛТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННІ

ORGANIZATION OF CONSULTING ACTIVITIES IN ACCOUNTING AND TAXATION

Грудзевич Юлія Ігорівна

кандидат економічних наук, доцент,
Волинський національний університет імені Лесі Українки
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2790-5681>

Grudzevych Yuliya

Lesya Ukrainka Volyn National University

У статті розглянуто основні аспекти організації консалтингової діяльності в обліку та оподаткуванні, включаючи структурні елементи консалтингового процесу, методологічні підходи до надання консалтингових послуг, а також критерії оцінки їх ефективності. Визначено роль консалтингових компаній у забезпеченні відповідності підприємств податковому законодавству та оптимізації податкового навантаження. Проаналізовано вплив сучасних інформаційних технологій на консалтингову діяльність в контексті підвищення точності та швидкості обробки фінансової інформації за допомогою інноваційних рішень. Розглянуто стратегії покращення якості консалтингових послуг у сфері обліку та оподаткування, які орієнтовані на сприяння адаптації підприємств до сучасних економічних викликів. Досліджено проблеми та перспективи розвитку консалтингових послуг в умовах динамічних змін бізнес-середовища. Доведено, що ефективна організація консалтингової діяльності сприяє підвищенню економічної безпеки та конкурентоспроможності підприємств.

Ключові слова: консалтинг, облік, інновації, оподаткування, ефективність, фінансова звітність, підприємства.

The purpose of the article is to study the main aspects of the organization of consulting activities in the field of accounting and taxation for the formation of approaches to improving the quality of consulting services at enterprises. The urgency of researching the problems of organizing consulting activities in the field of accounting and taxation is determined by the complexity of tax legislation and the need to comply with constantly changing normative and regulatory requirements. Consulting services become an integral part of business processes of enterprises, helping them adapt to new challenges, reduce tax risks and optimize financial activities. This article discusses the key aspects of the organization of consulting activities in accounting and taxation, which allows to ensure effective management and stable development of enterprises. The research methodology is based on the use of qualitative and quantitative methods of analysis. In particular, a review of the literature was conducted in order to determine the existing approaches to the organization of consulting activities and their effectiveness. The method of comparative analysis was also used to evaluate different models of consulting in the context of their impact on the financial results of enterprises. An important element of the research was the study of publications of managers and specialists of consulting companies, which allowed to collect empirical data on current practices and problems in this field. The results of the study showed that the successful organization of consulting activity in accounting and taxation depends on several key factors. First, the structural elements of the consulting process must be clearly defined, including the stages of analysis, planning, implementation and monitoring. Secondly, methodological approaches to the provision of consulting services should be based on effective approaches and meet the specific needs of clients. The use of modern information technologies significantly increases the efficiency of consulting activities, ensuring accuracy and speed of data processing. The analysis of the activities of consulting companies made it possible to develop recommendations for optimizing tax planning and reducing tax risks. The practical value of the article lies in the fact that its results can be used by both consultants and managers of enterprises to improve the efficiency of financial management and compliance with tax legislation. The recommendations proposed in the article contribute to the improvement of the quality of consulting services and the adaptation of enterprises to changes in the legislative environment.

Keywords: consulting, accounting, innovation, taxation, efficiency, financial reporting, enterprises.

Постановка проблеми. Забезпечення ефективної організації консалтингової діяльності в обліку та оподаткуванні є важливим і актуальним питанням для сучасних підприємств, які прагнуть досягти високого рівня ефективності управління та конкурентоспроможності. Зокрема, в сучасних умовах бізнес-середовища, яке характеризується швидкими змінами в законодавстві та складністю податкових систем, підприємства досить часто стикаються з проблемами у сфері обліку та оподаткування, які можуть призвести до фінансових втрат та юридичних ризиків. Практичне вирішення зазначених проблем вимагає професійної допомоги з боку консалтингових компаній, які надають експертні поради та підтримку у сфері фінансового обліку та податкового планування.

Однією з головних проблем, що виникають у процесі організації консалтингової діяльності, є необхідність визначення ефективних методологічних підходів та інструментів для надання якісних послуг. Консультанти повинні мати досконалі знання у сфері обліку та податкового законодавства, а також вміння застосовувати ці знання на практиці, враховуючи специфічні потреби та особливості клієнтів. Усе це потребує постійного підвищення кваліфікації та оновлення знань консалтерами, що може бути викликом для консалтингових компаній.

Іншою важливою проблемою є забезпечення відповідності консалтингових послуг вимогам клієнтів та законодавства. Це вимагає не лише високої професійної компетенції, але й ефективної організації внутрішніх процесів у консалтингових компаніях. Зокрема, необхідно розробити чітку структуру консалтингового процесу, яка включає етапи аналізу, планування, впровадження та моніторингу. Відсутність такої структури може призвести до функціональної незгодженості дій, помилок та загального зниження якості послуг.

Водночас необхідно зазначити, що сучасні інформаційні технології відіграють важливу роль у підвищенні ефективності консалтингової діяльності, однак їхнє впровадження також пов'язане з певними труднощами. Зокрема, необхідно забезпечити інтеграцію новітніх технологій у роботу консалтингових компаній для автоматизації процесів обробки та аналізу даних, підвищення точності та швидкості прийняття рішень. Водночас, це потребує значних інвестицій у технологічну інфраструктуру та навчання персоналу.

Таким чином, зазначені проблеми визначають актуальність дослідження підходів щодо забезпечення ефектної організації консалтингової діяльності в обліку та оподаткуванні для забезпечення високої якості консалтингових послуг та загального зростання рівня фінансової безпеки та конкурентоспроможності підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні наукові дослідження організації консалтингової діяльності в обліку зосереджуються на розгляді структурних елементів консалтингового процесу, методологічних підходів до надання послуг та впливу інформаційних технологій на ефективність консалтингу.

Дослідження принципів консалтингу у сфері контексті обліку та оподаткування широко розкриті у роботі Т. Ділмана, у якій здійснено значний вклад у розуміння ролі управлінського обліку в підтримці стратегічного управління підприємствами. Автор показав, що ефективне використання облікової інформації може значно підвищити конкурентоспроможність підприємства, що підкреслює важливість кваліфікованих консалтингових послуг у цій сфері [9].

Окремий напрямок досліджень присвячений впливу інформаційних технологій на консалтингову діяльність. Впровадження сучасних ІТ-рішень, таких як ERP-системи та програмне забезпечення для автоматизації облікових процесів, дозволяє значно підвищити точність та швидкість обробки фінансових даних. У працях М. І. Дзямулич показано, що інтеграція інформаційних технологій у консалтингову діяльність сприяє підвищенню ефективності надання послуг та зниженню операційних витрат підприємства [3; 4; 5].

Важливим аспектом досліджень даного напрямку є також аналіз методологічних підходів до надання консалтингових послуг. Необхідно відзначити дослідження К. Вісчера, який відзначив необхідність індивідуального підходу до кожного клієнта та необхідності глибокого розуміння специфіки його діяльності. Такий підхід дозволяє розробити оптимальні рішення, що враховують унікальні потреби та виклики, з якими стикається конкретне підприємство [11].

На сучасному етапі розвитку консалтингових послуг значна увага приділяється також питанням відповідності податковому законодавству. Зокрема, у дослідженні Л. Вербівської показано функціональний вплив податкового планування на фінансові результати

підприємств, підкреслюючи важливість професійної підтримки у сфері оподаткування. У роботі визначається, що ефективно податкове планування може значно знизити податкове навантаження на підприємства та мінімізувати ризики невідповідності законодавчим вимогам [10].

Необхідно також відзначити дослідження практичних аспектів організації консалтингової діяльності, викладені в працях Ю. О. Чалюк, у яких висвітлено проблеми та виклики, з якими стикаються консалтингові компанії, зокрема, питання управління персоналом, забезпечення якості послуг та підтримки довгострокових відносин з клієнтами. В роботі підкреслюється важливість стратегічного підходу до організації консалтингової діяльності та необхідність постійного вдосконалення внутрішніх процесів [6; 7].

Таким чином існуючі напрацювання у сфері організації консалтингової діяльності в обліку та оподаткуванні демонструють складність і багатогранність даного процесу, який потребує подальшого дослідження підходів щодо забезпечення ефективності консалтингових послуг у сфері обліку та оподаткування.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження основних аспектів організації консалтингової діяльності у сфері обліку та оподаткування для формування підходів щодо підвищення якості консалтингових послуг на підприємствах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Основні аспекти організації консалтингової діяльності в обліку та оподаткуванні включають декілька ключових елементів, які формують собою основу ефективного надання послуг. При цьому функціональна структура консалтингового процесу складається з послідовних етапів, що передбачають діагностику, планування, впровадження та моніторинг. На етапі діагностики консалтери аналізують фінансовий стан підприємства, виявляють проблеми та потенційні ризики, що дозволяє визначити напрямки подальшої роботи. І саме цей етап є найбільш критичним, оскільки правильна ідентифікація проблем є запорукою успішного консалтингу.

На етапі планування проводиться розробляються конкретні рекомендації та формуються концептуальні стратегії, спрямовані на вирішення виявлених проблем. При цьому важливо, щоб дані рішення були адаптовані до специфіки діяльності клієнта та враховували його унікальні потреби. Тому ефективно планування передбачає розробку детального

плану дій з чіткими термінами та визначенням відповідальних осіб.

На етапі впровадження консалтери здійснюють реалізацію розроблених рекомендацій, що включає впровадження нових облікових систем, зміну процедур обліку, розробку нових політик щодо оподаткування тощо. При цьому необхідно, щоб даний процес був прозорим та узгодженим з керівництвом підприємства, що сприятиме мінімізації опору змінам з боку працівників. Заключним етапом консалтингового процесу, на якому оцінюється ефективність впроваджених змін, є моніторинг, який включає в себе аналіз досягнутих результатів, порівняння їх з запланованими показниками та виявлення можливих відхилень. За результатами моніторингу можуть бути внесені корективи для подальшого вдосконалення процесів.

Необхідно зазначити, що крім структурних елементів, важливим аспектом є використання сучасних інформаційних технологій. Зокрема, впровадження програмних рішень для автоматизації облікових процесів та податкового планування дозволяє значно підвищити точність та швидкість обробки фінансових даних. І оскільки інформаційні системи забезпечують можливість інтеграції різних видів даних, то це сприяє комплексному аналізу та прийняттю обґрунтованих рішень (рис. 1).

Важливе значення мають також методологічні підходи до надання консалтингових послуг. Це пов'язано з тим, що консалтери повинні володіти глибокими знаннями у сфері обліку та оподаткування та відслідковувати останні зміни у законодавстві. Це потребує постійного навчання та підвищення кваліфікації персоналу консалтингових компаній. Крім того, важливою задачею є здатність адаптувати методологічні підходи до конкретних умов підприємства, що дозволяє надавати максимально релевантні та ефективні рекомендації. Зауважимо, що критичним аспектом виступає відповідність консалтингових послуг вимогам законодавства. Тому консультанти повинні добре розуміти нормативно-правову базу, зокрема, податкове законодавство, та забезпечувати відповідність своїх рекомендацій чинним регуляторним нормам. Це сприяє мінімізації ризиків клієнтів та забезпечує їхню юридичну безпеку.

Відповідно, організація внутрішніх процесів у консалтингових компаніях є важливим аспектом ефективності їх функціонування. В практичному аспекті це передбачає ефективно управління персоналом, забезпе-

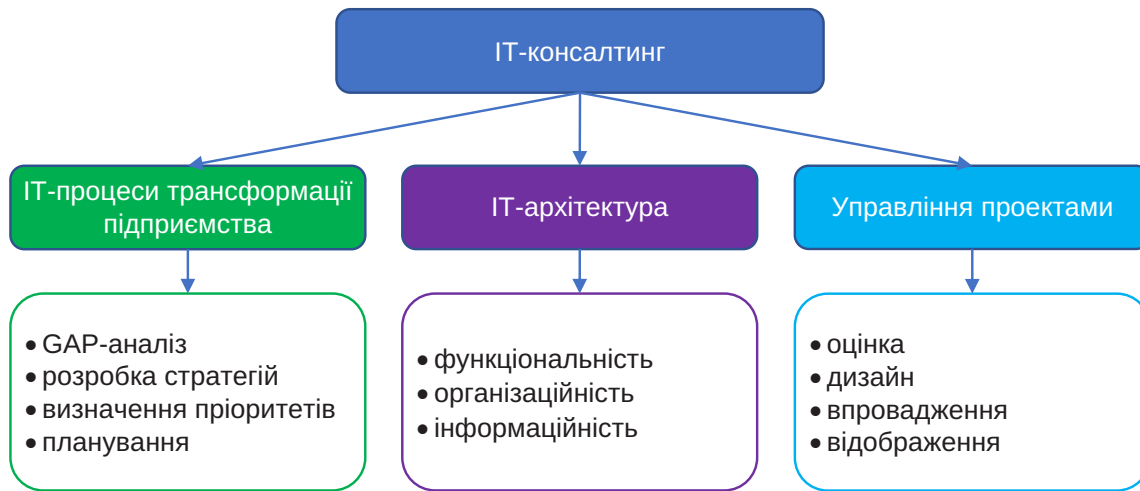

Рис. 1. Структура процедурних рішень IT-консалтингу

Джерело: систематизовано автором на основі [9]

чення належного рівня якості послуг та підтримку довгострокових відносин з клієнтами. При цьому ефективно управління персоналом передбачає залучення висококваліфікованих фахівців та формування умов для їхнього професійного розвитку та мотивації. А забезпечення якості послуг реалізуються шляхом впровадження стандартів якості та забезпечення постійного контролю за їх дотриманням.

Загалом можна стверджувати, що ефективно поєднання усіх зазначених елементів дозволяє забезпечити високий рівень консалтингових послуг та сприяє успішному розвитку підприємств в сучасних умовах господарювання.

В практичному аспекті консалтингові компанії відіграють важливу роль у забезпеченні відповідності підприємств податковому законодавству та оптимізації податкового навантаження. Їхня діяльність спрямована на надання експертних рекомендацій та підтримки, що допомагає підприємствам орієнтуватися у складних питаннях податкової політики та уникати потенційних юридичних і фінансових ризиків.

При цьому однією з ключових функцій консалтингових компаній є проведення податкового аудиту, що являє собою процес детального аналізу фінансової діяльності підприємства з метою виявлення потенційних податкових ризиків та перевірки відповідності діючим нормативам. Консультанти проводять ретельний огляд податкової документації, аналізують структуру доходів і витрат, а також виявляють можливі невідповідності або помилки в податковій звітності. Такий підхід

дозволяє вчасно виправити недоліки та уникнути штрафних санкцій з боку податкових органів (рис. 2).

Крім того, консалтингові компанії розробляють стратегії, що дозволяють підприємствам мінімізувати податкові витрати законними методами. Такий підхід включає в себе аналіз податкових пільг, виявлення можливостей для оптимізації податкового навантаження та розробку ефективних схем оподаткування. При цьому забезпечується також допомога підприємству в розробці внутрішніх політик та процедур, які забезпечують відповідність звітності податковому законодавству. Це передбачає формування системи внутрішнього контролю, яка дозволяє оперативно виявляти та виправляти порушення, а також забезпечує точність і своєчасність податкової звітності. Тому запровадження таких систем дозволяє знизити ймовірність помилок та загалом зменшує ризики податкових перевірок.

Ще одним критично важливим аспектом роботи консалтингових компаній є оптимізація податкового навантаження суб'єктів господарювання. При цьому підприємства можуть використовувати різні стратегії для зниження податкових витрат, включаючи реструктуризацію бізнесу, перерозподіл фінансових потоків та використання податкових пільг і кредитів. У таких випадках консультанти розробляють індивідуальні стратегії, що враховують специфіку діяльності підприємства, його фінансовий стан та довгострокові цілі. Це дозволяє досягти максимальної ефективності податкового планування та знизити податкове навантаження без порушення законодавства.

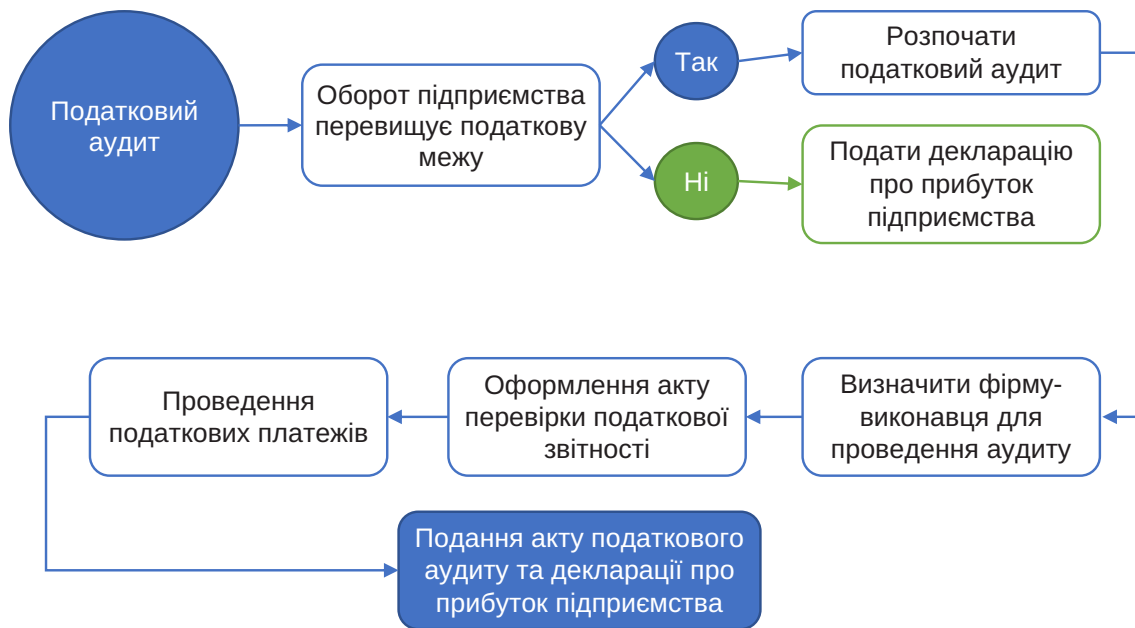

Рис. 2. Схема реалізації податкового аудиту підприємства

Джерело: систематизовано автором на основі [10]

Загалом можна стверджувати, що діяльність консалтингових компаній спрямована на формування умов для стабільного та прозорого ведення бізнесу, що відповідає вимогам податкового законодавства. І лише завдяки комплексному підходу до аналізу та планування, консалтери допомагають підприємствам знизити податкові ризики, оптимізувати податкове навантаження та забезпечити довгострокову фінансову стабільність. Відповідно, консалтинг у сфері обліку та оподаткування являє собою необхідну підтримку і допомогу підприємствам у складних податкових питаннях, що функціонально орієнтована на сприяння розвитку бізнесу та підвищення його ринкової конкурентоспроможності.

Висновки. Таким чином, приходимо до висновку, що організація консалтингової діяльності в обліку та оподаткуванні є критично важливою для забезпечення ефектив-

ного управління підприємствами. При цьому консалтингові компанії надають функціональну підтримку у питаннях податкового планування, відповідності законодавству та оптимізації податкового навантаження. Завдяки структурованому підходу до консалтингового процесу, використанню сучасних інформаційних технологій та високій професійній компетенції, консалтери здатні забезпечити для підприємств зниження рівня фінансового ризику та підвищення конкурентоспроможності. В той же час ефективна організація консалтингової діяльності сприяє стабільному розвитку бізнесу та підвищенню економічної безпеки підприємств. Перспективи подальшого розвитку консалтингових послуг в обліку та оподаткуванні полягають у подальшій інтеграції новітніх технологій та адаптації до динамічних змін регуляторного середовища, що забезпечить ще більшу ефективність та релевантність наданих послуг.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Грудзевич Ю. І. Основні напрями консультування у сфері впровадження, використання та удосконалення облікових програмних комплексів. *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2022. № 2(30). С. 32–38.
2. Грудзевич Ю. І., Скорук О. В. Обліково-аналітичне забезпечення консалтингу у сфері розстрочення сплати податкових зобов'язань. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки*. 2021. № 65. С. 111–115.
3. Дзямулич М. І. Особливості страхування інвестиційних проектів в умовах нестабільності фінансових ринків. *Економічний форум*. 2011. № 1. С. 185–189.

4. Дзямулич М. І. Сутність електронних грошей в сучасній фінансовій системі. *Економічні науки. Серія «Облік та фінанси»*. 2010. № 7(25). Ч. 4. С. 181–185.
5. Дзямулич М. І., Рейкін Ю. Ю. Подвійний цифровий та зелений перехід в контексті формування стійкої економічної системи. *Економіка та суспільство*. 2024. № 61.
6. Чалюк Ю. О. Соціальні послуги в умовах соціалізації глобальної економіки: теорія та практика : монографія. Київ : КНЕУ, 2022. 320 с.
7. Чалюк Ю. О. Суспільство 5.0 у японській концепції кейданрен. *Mechanism of an Economic Regulation*. 2023. № 1(99). С. 65–74.
8. Chudovets V., Stashchuk O., Havryliuk O., Brodska I., Tkachuk I., Grudzevych, Y. Development of accounting and taxation of smes as a factor of macroeconomic stability of the country in the context of global challenges: a case study of Ukraine. *AD ALTA : journal of interdisciplinary research*. 2021. Vol. 11(1). Special Issue XVIII. P. 11–16.
9. Deelmann T. Consulting: Characterization of concepts and connections. *Advances in consulting research: Recent findings and practical cases*. 2019. P. 31–52.
10. Verbivska L., Lagodiienko V., Filyppova S., Papaika O., Malin O., Neustroiev Y. Regulatory Policy of the Entrepreneurship Development as a Dominant of Economic Security of the National Economy. *International Journal of Safety and Security Engineering*. 2022. Vol. 12(5). P. 543–552.
11. Visscher K. *Design Methodology in Management Consulting*. Twente : Twente University Press, 2001. 237 p.

REFERENCES:

1. Hrudzevych, Yu. I. (2022). Osnovni napriamy konsultuvannya u sferi vprovadzhennia, vykorystannia ta udoskon-alennia oblikovykh prohramnykh kompleksiv [The main directions of consulting in the field of implementation, use and improvement of accounting software complexes]. *Ekonomichnyi chasopys Volynskoho natsionalnoho uni-versytetu imeni Lesi Ukrainky*, vol. 2(30), pp. 32–38. (in Ukrainian)
2. Hrudzevych, Yu. I., & Skoruk, O. V. (2021). Oblikovo-analitychne zabezpechennia konsaltnyhu u sferi rozstrochen-nia splaty podatkovykh zoboviazan [Accounting and analytical provision of consulting in the field of deferred payment of tax liabilities]. *Visnyk Lvivskoho torhovelno-ekonomichnoho universytetu. Ekonomichni nauky*, vol. 65, pp. 111–115. (in Ukrainian)
3. Dziamulych, M. I. (2011). Osoblyvosti strakhuvannia investytsiinykh proektiv v umovakh nestabilnosti finansovykh rynkiv [Peculiarities of insurance of investment projects in conditions of instability of financial markets]. *Ekonomichnyi Forum – Economic Forum*, vol. 1, pp. 185–189. (in Ukrainian)
4. Dziamulych M. I. (2010) Sutnist elektronnykh groshei v suchasni finansovii systemi [The essence of electronic money in the modern financial system]. *Ekonomichni nauky. Seria "Oblik ta finansy"*, vol. 7(25), part 4, pp. 181–185. (in Ukrainian)
5. Dziamulych, M. I., & Reikin, Yu. Yu. (2024). Podviinyi tsyfrovyi ta zelenyi perekhid v konteksti formuvannia stiikoї ekonomichnoi systemy [Double digital and green transition in the context of the formation of a sustainable economic system]. *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 61. (in Ukrainian)
6. Chaliuk, Yu. O. (2022). Sotsialni poslugy v umovakh sotsializatsii globalnoi ekonomiky: teoria ta praktyka [Social services in the conditions of socialization of the global economy: theory and practice]. Kyiv: KNEU. (in Ukrainian)
7. Suspilstvo 5.0 u iaponskii kontseptsii keidanren [Society 5.0 in the Japanese concept of keidanren]. *Mechanism of an Economic Regulation*, vol. 1(99), pp. 65–74. (in Ukrainian)
8. Chudovets, V., Stashchuk, O., Havryliuk, O., Brodska, I., Tkachuk, I., & Grudzevych, Y. (2021). Development of accounting and taxation of smes as a factor of macroeconomic stability of the country in the context of global challenges: a case study of Ukraine. *AD ALTA : Journal of interdisciplinary research*, vol. 11(1), special issue XVIII, pp. 11–16.
9. Deelmann, T. (2019). Consulting: Characterization of concepts and connections. *Advances in consulting research: Recent findings and practical cases*, 31–52.
10. Verbivska, L., Lagodiienko, V., Filyppova, S., Papaika, O., Malin, O., & Neustroiev, Y. (2022). Regulatory Policy of the Entrepreneurship Development as a Dominant of Economic Security of the National Economy. *International Journal of Safety and Security Engineering*, vol. 12(5), pp. 543–552.
11. Visscher, K. (2001). *Design Methodology in Management Consulting*. Twente: Twente University Press. 237 p.